

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (druga izba)

z dnia 30 kwietnia 2014 r.*

Sektor telekomunikacji — Sieci i usługi łączności elektronicznej — Swoboda świadczenia usług — Artykuł 56 TFUE — Dyrektywa 2002/21/WE — Transgraniczne świadczenie usługi w postaci pakietu programów radiowo-telewizyjnych — Warunkowy dostęp — Kompetencja krajowych organów regulacyjnych — Rejestracja — Obowiązek ustanowienia zakładu

W sprawie C-475/12

mającej za przedmiot wnioszek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Fővárosi Törvényszék (dawniej Fővárosi Bíróság) (Węgry) postanowieniem z dnia 27 września 2012 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 22 października 2012 r., w postępowaniu:

UPC DTH Sàrl

przeciwko

Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság Elnökhelyettese,

TRYBUNAŁ (druga izba),

w składzie: R. Silva de Lapuerta, prezes izby, J.L. da Cruz Vilaça (sprawozdawca), G. Arestis, J.C. Bonichot i A. Arabadjiev, sędziowie,

rzecznik generalny: J. Kokott,

sekretarz: C. Strömholm, administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 20 listopada 2013 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu UPC DTH Sàrl przez G. Ormai, D. Petrányi, Z. Okányiego, P. Szilasa oraz E. Csapó, ügyvédek,
- w imieniu Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság Elnökhelyettese przez N. Bekego, działającego w charakterze pełnomocnika, wspieranego przez G. Molnára-Bíra, ügyvéd,
- w imieniu rządu węgierskiego przez K. Szíjjártó, Z. Fehéra oraz G. Koósa, działających w charakterze pełnomocników,

* Język postępowania: węgierski.

- w imieniu rządu belgijskiego przez M. Jacobs oraz T. Materne’a, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu czeskiego przez M. Smolka oraz T. Müllera, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu litewskiego przez D. Kriaučiūnasa oraz D. Stepanienė, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu niderlandzkiego przez M. Bulterman oraz C. Wissels, działające w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu rumuńskiego przez R.H. Radu, R.I. Munteanu oraz I. Barę-Bușilă, działające w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu słowackiego przez B. Ricziovą, działającą w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu Komisji Europejskiej przez G. Brauna, L. Nicolae oraz K. Talabér-Ritz, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 30 stycznia 2014 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 2 lit. c) i f) dyrektywy 2002/21/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 marca 2002 r. w sprawie wspólnych ram regulacyjnych sieci i usług łączności elektronicznej (dyrektywy „ramowej”) (Dz.U. L 108, s. 33), zmienionej dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/140/WE z dnia 25 listopada 2009 r. (Dz.U. L 337, s. 37) (zwanej dalej „dyrektywą ramową”), a także art. 56 TFUE.
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy UPC DTH Sàrl (zwaną dalej „UPC”), spółką prawa luksemburskiego, a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság Elnökhelyettese (wiceprzewodniczącym krajowego organu ds. komunikacji i mediów, zwanym dalej „NMHH”) w przedmiocie postępowania w sprawie nadzoru nad rynkiem komunikacji elektronicznej skierowanego przeciwko UPC.

Ramy prawne

Prawo Unii

- 3 Artykuł 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 98/84/WE z dnia 20 listopada 1998 r. w sprawie prawnej ochrony usług opartych lub polegających na warunkowym dostępie (Dz.U. L 320, s. 54) stanowi:

„Celem niniejszej dyrektywy jest zbliżenie przepisów prawnych państw członkowskich, dotyczących środków podejmowanych przeciwko nielegalnym urządzeniom dającym nieuprawniony dostęp do usług podlegających ochronie”.

Nowe ramy prawne mające zastosowanie do usług łączności elektronicznej

- 4 Na nowe ramy regulujące usługi łączności elektronicznej (zwane dalej „NRR”) składają się poza dyrektywą ramową cztery towarzyszące jej dyrektywy szczególne, w tym dyrektywy: 2002/20/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 marca 2002 r. w sprawie zezwoleń na udostępnienie sieci i usług łączności elektronicznej (dyrektywa o „zezwoleńiach”) (Dz.U. L 108, s. 21), zmieniona dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/140 (zwana dalej „dyrektywą o zezwoleńiach”), 2002/19/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 marca 2002 r. w sprawie dostępu do sieci łączności elektronicznej i urządzeń towarzyszących oraz wzajemnych połączeń (dyrektywa „o dostępie”) (Dz.U. L 108, s. 7), zmieniona dyrektywą 2009/140 (zwana dalej „dyrektywą o dostępie”), i 2002/22/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 marca 2002 r. w sprawie usługi powszechnej i związanych z sieciami i usługami łączności elektronicznej praw użytkowników (dyrektywa „o usłudze powszechnej”) (Dz.U. L 108, s. 51), zmieniona dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/136/WE z dnia 25 listopada 2009 r. (Dz.U. L 337, s. 11) (zwana dalej „dyrektywą o usłudze powszechnej”).

– Dyrektywa ramowa

- 5 Motyw 7 dyrektywy ramowej ma następującą treść:

„Postanowienia niniejszej dyrektywy oraz szczegółowych dyrektyw w niczym nie uchybiają uprawnieniom każdego z państw członkowskich do podejmowania środków mających na celu zapewnienie ochrony jego podstawowych interesów w zakresie bezpieczeństwa, zapewnienia porządku publicznego i bezpieczeństwa publicznego oraz umożliwienie prowadzenia dochodzeń, wykrywania czy ścigania przestępstw, w tym ustanowienie przez krajowe organy regulacyjne szczegółowych i proporcjonalnych obowiązków dla podmiotów świadczących usługi w dziedzinie łączności elektronicznej”.

- 6 Artykuł 1 ust. 1 i 3 tej dyrektywy stanowi:

„1. Niniejsza dyrektywa ustanawia zharmonizowane ramy prawne dla świadczenia usług łączności elektronicznej, sieci łączności elektronicznej, urządzeń towarzyszących i usług towarzyszących [...]. Określa zadania krajowych organów regulacyjnych oraz procedury zmierzające do zapewnienia zharmonizowanego stosowania uregulowań prawnych w obrębie Wspólnoty.

[...]

3. Postanowienia niniejszej dyrektywy, jak również dyrektyw szczegółowych, nie stoją na przeszkodzie podejmowaniu przez Wspólnotę lub państwa członkowskie, zgodnie z przepisami prawa wspólnotowego, środków niezbędnych do realizacji ogólnych interesów, w szczególności związanych z unormowaniami dotyczącymi treści programów i polityką audiowizualną”.

- 7 Artykuł 2 dyrektywy, zatytułowany „Definicje”, stanowi:

„Dla celów niniejszej dyrektywy:

- a) »sieć łączności elektronicznej« oznacza systemy transmisyjne [...], które umożliwiają przekazywanie sygnałów przewodowo [...] lub [za pomocą] innych elektromagnetycznych środków, w tym sieci satelitarnych [...];

[...]

c) »usługa łączności elektronicznej« oznacza usługę zazwyczaj świadczoną za wynagrodzeniem, polegającą całkowicie lub częściowo na przekazywaniu sygnałów w sieciach łączności elektronicznej, w tym usługi telekomunikacyjne i usługi transmisyjne świadczone poprzez sieci nadawcze; nie obejmuje jednak usług związanych z zapewnianiem albo wykonywaniem kontroli treści przekazywanych przy wykorzystaniu sieci lub usług łączności elektronicznej. Spod zakresu niniejszej definicji wyłączone są usługi społeczeństwa informacyjnego w rozumieniu art. 1 dyrektywy 98/34/WE, jeżeli nie polegają one całkowicie lub częściowo na przekazywaniu sygnałów w sieciach łączności elektronicznej;

[...]

e) »usługi towarzyszące« oznaczają takie usługi związane z siecią lub usługami łączności elektronicznej, które umożliwiają lub wspierają dostarczanie usług za pośrednictwem tych sieci lub usług, lub które mogą służyć do tego celu, i obejmują między innymi [...] systemy dostępu warunkowego [...];

f) »system dostępu warunkowego« oznacza jakiegokolwiek środki lub rozwiązania techniczne, które powodują, że dostęp do chronionych usług nadawania radiowego lub telewizyjnego w formie zrozumiałej jest uwarunkowany posiadaniem abonamentu lub innego, uprzednio uzyskanego indywidualnego zezwolenia;

[...]

k) »abonent« oznacza jakąkolwiek osobę prawną lub fizyczną, która jest stroną umowy z podmiotem udostępniającym publicznie usługi łączności elektronicznej o świadczeniu takich usług;

[...]”.

8 Z art. 8 ust. 1 dyrektywy ramowej wynika, że państwa członkowskie czuwają nad tym, aby krajowe organy regulacyjne podejmowały wszelkie stosowne środki zmierzające do promowania konkurencji w świadczeniu usług łączności elektronicznej, do rozwoju rynku wewnętrznego, a także do popierania interesów obywateli Unii Europejskiej, oraz nad tym, aby środki te były proporcjonalne do tych celów.

– Dyrektywa o zezwoleniach

9 Motyw 15 tej dyrektywy ma następujące brzmienie:

„Wymogi, jakie mogą być związane z wydaniem ogólnego zezwolenia i szczegółowych praw dotyczących użytkownika, winny być ograniczone do tego, co jest ściśle niezbędne do zapewnienia zgodności z wymogami i zobowiązaniami wynikającymi z prawa wspólnotowego i zgodnie z zasadami prawa wspólnotowego i prawa krajowego”.

10 Artykuł 3 dyrektywy o zezwoleniach, zatytułowany „Ogólne zezwolenie na sieci i usługi łączności elektronicznej”, stanowi w ust. 2 i 3:

„2. Świadczenie dostępu do sieci oraz usług w zakresie łączności elektronicznej może być poddane jedynie wymogom związanym z ogólnym zezwoleniem, nie naruszając szczegółowych obowiązków, o których mowa w artykule 6 ust. 2, lub praw, o których mowa w artykule 5. Od danego przedsiębiorstwa można żądać dokonania notyfikacji, ale nie uzyskania jednoznacznej decyzji lub innego aktu administracyjnego od krajowego organu regulacyjnego, przed rozpoczęciem wykonywania uprawnień wynikających z zezwolenia. Po dokonaniu notyfikacji, jeżeli była ona wymagana, przedsiębiorca może rozpocząć działalność; w razie potrzeby może on być poddany obowiązkowi określonym w artykułach 5, 6 oraz 7, dotyczącym praw użytkownika.

Od przedsiębiorstw świadczących usługi w zakresie transgranicznej łączności elektronicznej na rzecz przedsiębiorstw umiejscowionych w kilku państwach członkowskich nie wymaga się więcej niż jednego powiadomienia w odniesieniu do każdego z tych państw członkowskich.

3. Na notyfikację, o której mowa w ustępie 2, składa się co najwyżej deklaracja osoby fizycznej lub prawnej, o zamiarze rozpoczęcia świadczenia dostępu do sieci oraz usług w zakresie łączności elektronicznej, wraz z możliwie najkrótszą informacją wymaganą w celu umożliwienia krajowym organom regulacyjnym prowadzenia rejestru lub listy podmiotów świadczących dostęp do sieci i usługi w zakresie łączności elektronicznej. Taka informacja powinna ograniczać się do tego, co jest niezbędne dla identyfikacji podmiotu, tak więc numeru rejestracji spółki, danych osób kontaktowych, adresu, krótkiego opisu sieci i usług oraz planowanej daty rozpoczęcia działalności”.

- 11 Artykuł 6 dyrektywy o zezwoleniach, zatytułowany „Wymogi związane z ogólnym zezwoleniem i prawami użytkownika radiowych częstotliwości i numerów oraz szczegółowe obowiązki”, stanowi w ust. 1 i 3:

„1. Ogólne zezwolenie na udostępnianie sieci lub świadczenie usług łączności elektronicznej oraz prawa użytkownika częstotliwości radiowych i prawa użytkownika numerów mogą być poddane jedynie wymogom określonym w załączniku. Takie wymogi powinny być niedyskryminacyjne, proporcjonalne i przejrzyste [...].

[...]

3. Ogólne zezwolenie zawiera jedynie te wymogi, które są właściwe dla danego sektora i które zostały określone w części A załącznika, oraz nie pokrywają się z wymogami stosowanymi wobec przedsiębiorstw na mocy przepisów prawa krajowego”.

- 12 Artykuł 11 ust. 1 akapit pierwszy dyrektywy o zezwoleniach stanowi:

„Niezależnie od obowiązku dostarczania informacji i sporządzania sprawozdań wynikającego z przepisów prawa krajowego, ale nie wynikającego z ogólnego zezwolenia, krajowy organ regulacyjny może jedynie zażądać od przedsiębiorstw dostarczenia informacji zgodnie z ogólnym zezwoleniem [...] w sposób proporcjonalny i obiektywnie uzasadniony [...]”.

- 13 Punkt 8 część A załącznika do dyrektywy o zezwoleniach wymienia specyficzne dla sektora łączności elektronicznej reguły i wymogi dotyczące ochrony konsumenta.

– Dyrektywa o dostępie

- 14 Artykuł 9 ust. 1 dyrektywy o dostępie stanowi, że:

„Krajowe organy regulacyjne mogą, zgodnie z art. 8, nałożyć w odniesieniu do wzajemnych połączeń lub dostępu obowiązek przejrzystości, zgodnie z którym operatorzy muszą udostępniać publicznie określone informacje księgowo, specyfikacje techniczne, dane dotyczące sieci, zasady i warunki dostępu i ich użytkowania [...]”.

– Dyrektywa 2009/140

15 Motyw 5 dyrektywy 2009/140 ma następującą treść:

„Celem jest stopniowe zmniejszanie zakresu szczególnych regulacji sektorowych ex ante w miarę rozwoju konkurencji na rynku, aby doprowadzić do stanu, w którym łączność elektroniczna będzie podlegała wyłącznie prawu konkurencji. Zważywszy na fakt, że w ostatnich latach rynki łączności elektronicznej wykazały się silną dynamiką konkurencyjną, istotne jest, aby obowiązki regulacyjne ex ante były nakładane tylko wtedy, gdy nie występuje skuteczna i zrównoważona konkurencja”.

Prawo węgierskie

16 NRR zostały transponowane do prawa węgierskiego w szczególności przez Az elektronikus hírközlésről szóló törvény [ustawę nr C z 2003 r. o łączności elektronicznej, *Magyar Közlöny* 2003/136 (XI.27)].

17 Artykuł 1 tej ustawy stanowi:

„(1) Niniejsza ustawa ma zastosowanie:

- a) do wszelkiej działalności w zakresie łączności elektronicznej prowadzonej na terytorium Republiki Węgierskiej lub skierowanej na to terytorium, a także do każdej działalności, w trakcie której emitowany jest sygnał częstotliwości radiowej;
- b) do każdej osoby fizycznej lub prawnej, a także do każdego innego podmiotu nieposiadającego osobowości prawnej oraz do osób nimi zarządzających, świadczących usługę lub prowadzących działalność, o której mowa w lit. a), lub inną działalność towarzyszącą.

[...]”.

18 Zgodnie z art. 10 lit. m) rzeczony ustawy krajowy organ regulacyjny rozpatruje w szczególności kwestie administracyjne związane z poinformowaniem o usługach łączności elektronicznej, zarządzaniem identyfikatorami, prowadzeniem rejestrów przewidzianych przez uregulowanie, przeciwdziałaniem niejasnościom i nadzorem nad rynkiem.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

19 UPC DTH jest spółką handlową zarejestrowaną w Luksemburgu, która świadczy z terytorium luksemburskiego – na rzecz abonentów zamieszkałych w innych państwach członkowskich, a w szczególności na Węgrzech – usługi polegające na oferowaniu pakietu programów radiowych i audiowizualnych, podlegających ograniczonemu dostępowi i pobieranych drogą satelitarną.

20 Nie będąc właścicielem infrastruktury satelitarnej, UPC korzysta w tym celu z usług osób trzecich. Nie ponosi ona w związku z tym żadnej odpowiedzialności edycyjnej z tytułu programów. Cena zafakturowana na korzystających z usługi obejmuje zarówno koszty transmisji, jak i opłaty płacone na rzecz stacji radiowych i telewizyjnych oraz na rzecz spółek zbiorowego zarządzania w ramach publikacji ich treści.

21 Na Węgrzech NMHH jest organem krajowym właściwym w dziedzinie usług komunikacji elektronicznej.

- 22 W ramach restrukturyzacji działalności w owym państwie członkowskim UPC wiosną 2010 r. przeprowadziła z poprzednikiem NMHH rozmowy dotyczące w szczególności obowiązku podmiotu świadczącego usługi łączności elektronicznej rejestracji przez krajowy organ regulacyjny właściwy na terytorium, na którym ma on świadczyć takie usługi.
- 23 W dniu 8 października 2010 r. NMHH został poinformowany przez UPC, że spółka ta zwróciła się o opinię do właściwego organu regulacyjnego ze względu na jej siedzibę, to jest do Institut Luxembourgeois de Régulation (luksemburskiego instytutu regulacyjnego, zwanego dalej „ILR”), w celu wyjaśnienia jej sytuacji prawnej. ILR wydał opinię, wskazując, że organy luksemburskie były właściwe terytorialnie w odniesieniu do usług świadczonych przez UPC oraz że w świetle prawa luksemburskiego usługa świadczona przez tę spółkę nie była usługą z zakresu łączności elektronicznej.
- 24 Decyzją z dnia 21 października 2010 r. NMHH jako organ pierwszej instancji wszczął postępowanie w sprawie nadzoru nad rynkiem przeciwko UPC. W ramach tego postępowania NMHH nakazał UPC, aby ta udostępniła swoją dokumentację dotyczącą jej stosunku umownego z jednym z jej abonentów.
- 25 Opierając się w szczególności na opinii ILR, UPC odmówiła przekazania wnioskowanych informacji i wezwała NMHH do umorzenia postępowania w sprawie nadzoru nad rynkiem z powodu braku właściwości międzynarodowej i rzeczowej. Następnie decyzją z dnia 10 grudnia 2010 r. NMHH nałożył na UPC grzywnę w wysokości 300 000 HUF na tej podstawie, iż spółka ta nie podała do wiadomości NMHH wnioskowanych informacji. UPC wniosła odwołanie od tej decyzji do wiceprzewodniczącego NMHH, który jako organ drugiej instancji oddalił rzezone odwołanie.
- 26 UPC w związku z tym wezwała sąd odsyłający do dokonania kontroli sądowej tej decyzji, podnosząc naruszenie prawa krajowego. Fővárosi Törvényszék stwierdził nieważność owej decyzji ze względów proceduralnych i nakazał wiceprzewodniczącemu NMHH ponowne rozpoznanie sprawy.
- 27 W ramach owego ponownego rozpoznania wiceprzewodniczący NMHH uznał, że posiada on kompetencję międzynarodową i materialną, i ponownie oddalił odwołanie wniesione przez UPC od decyzji wydanej w pierwszej instancji, obniżając nałożoną grzywnę do 100 000 HUF.
- 28 W związku z tym UPC wniosła do sądu odsyłającego skargę zmierzającą do stwierdzenia nieważności tej decyzji oraz decyzji wydanej w pierwszej instancji.
- 29 Zdaniem Fővárosi Törvényszék rozstrzygnięcie przedstawionego mu sporu wymaga w pierwszej kolejności udzielenia odpowiedzi w szczególności na pytania dotyczące właściwości rzeczowej i terytorialnej organów węgierskich i luksemburskich oraz zgodności usługi świadczonej przez UPC z prawem Unii.
- 30 To w tych okolicznościach Fővárosi Törvényszék postanowił zawiesić postępowanie i skierować do Trybunału następujące pytania prejudycjalne:
- „1) Czy art. 2 lit. c) [dyrektywy ramowej] należy interpretować w ten sposób, że jako usługę łączności elektronicznej należy uznać usługę, poprzez którą usługodawca gwarantuje za wynagrodzeniem warunkowy dostęp do pakietu programów, obejmującego jednocześnie usługi programów radiowych i telewizyjnych transmitowanych przez satelitę?
 - 2) Czy traktat [FUE] należy interpretować w ten sposób, iż do usługi opisanej w pytaniu pierwszym znajduje zastosowanie zasada swobody świadczenia usług pomiędzy państwami członkowskimi w zakresie, w jakim chodzi o usługę świadczoną z Luksemburga na terytorium Węgier?
 - 3) Czy traktat [FUE] należy interpretować w ten sposób, że w przypadku usługi opisanej w pierwszym pytaniu państwo przeznaczenia, na które skierowana jest usługa, ma prawo ograniczenia świadczenia tego rodzaju usług poprzez postanowienie, że usługodawca ma

obowiązek zarejestrować się w państwie członkowskim oraz że powinien mieć formę oddziału lub autonomicznej osoby prawnej, wymagając, aby taki rodzaj usług mógł być świadczony jedynie po wcześniejszym utworzeniu oddziału lub autonomicznej osoby prawnej?

- 4) Czy traktat [FUE] należy interpretować w ten sposób, że postępowania administracyjne dotyczące usług opisanych w pierwszym pytaniu, niezależnie od państwa członkowskiego, w którym działa lub jest zarejestrowana spółka świadcząca usługę, powinny podlegać organowi administracyjnemu państwa członkowskiego właściwemu ze względu na miejsce świadczenia usługi?
- 5) Czy art. 2 lit. c) [dyrektywy ramowej] należy interpretować w ten sposób, że usługę opisaną w pierwszym pytaniu należy zaklasyfikować jako usługę łączności elektronicznej, czy też usługę tę należy zaklasyfikować jako usługę warunkowego dostępu świadczoną z wykorzystaniem systemu dostępu warunkowego określonego w art. 2 ust. f) [tej] dyrektywy?
- 6) Na podstawie powyższego, czy właściwe przepisy należy interpretować w ten sposób, że usługodawca usługi opisanej w pytaniu pierwszym powinien zostać zaklasyfikowany jako świadczący usługi łączności elektronicznej zgodnie z uregulowaniem [Unii]?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

- 31 Tytułem wstępu należy podnieść, że pytania prejudycjalne przedstawione Trybunałowi przez sąd odsyłający mogą zostać podzielone na dwie różne grupy, w zależności od przepisów prawa Unii, o których wykładnię wystąpiono.
- 32 W rzeczywistości bowiem, o ile pierwsza grupa dotyczy wykładni dyrektywy ramowej w celu ustalenia charakteru i treści działalności świadczonej przez UPC (pytania pierwsze, piąte i szóste), o tyle przedmiotem drugiej grupy jest stosowanie zasady swobody świadczenia usług, ustanowionej w art. 56 TFUE, do usług spornych w postępowaniu głównym (pytania od drugiego do czwartego).

W kwestii interpretacji dyrektywy ramowej

- 33 Przez pytania pierwsze, piąte i szóste, które należy rozpatrywać łącznie, sąd odsyłający zasadniczo zastanawia się, czy usługa polegająca na odpłatnym świadczeniu warunkowego dostępu do pakietu programów transmitowanych przez satelitę, obejmującego programy radiowe i telewizyjne, objęta jest pojęciem „usługi łączności elektronicznej” w rozumieniu art. 2 lit. c) dyrektywy ramowej, czy też powinna zostać zaklasyfikowana do „systemu warunkowego dostępu” w rozumieniu art. 2 lit. f) tej dyrektywy. Sąd odsyłający zmierza również do ustalenia, czy właściciela takiej usługi należy uznać za usługodawcę usług łączności elektronicznej w świetle NRR.
- 34 W wyroku UPC Nederland (C-518/11, EU:C:2013:709) Trybunał rozpatrywał pytanie analogiczne do tego, które zostało skierowane przez sąd odsyłający.
- 35 Rzeczona sprawa UPC Nederland dotyczyła usługi świadczenia pakietu programów radiowych i telewizyjnych drogą kablową, oferowanej przez tę spółkę mieszkańcom gminy niderlandzkiej.
- 36 W wyroku tym Trybunał podniósł, że dyrektywa ramowa wprowadza wyraźne rozróżnienie między produkcją treści pociągającą za sobą odpowiedzialność redakcyjną a przekazywaniem tych treści niewiążącym się z jakąkolwiek odpowiedzialnością redakcyjną. Trybunał wyjaśnił, że treści oraz ich przekazywanie podlegają odrębnym uregulowaniom, nie odnosząc się ani do klientów świadczonych usług, ani do struktury wystawianych im rachunków z tytułu kosztów transmisji (zob. wyrok UPC Nederland, EU:C:2013:709, pkt 41).

- 37 Trybunał podkreślił również, że choć klienci UPC Nederland BV podpisują umowę abonamentową w celu uzyskania dostępu do oferowanego przez tę spółkę pakietu podstawowego dostępnego drogą kablową, to nie oznacza to jednak, że działalność tej spółki, polegająca na rozpowszechnianiu programów produkowanych przez wydawców treści, w tym wypadku kanałów radiowych i telewizyjnych, poprzez doprowadzenie tych programów do punktu połączenia z jej siecią kablową w miejscu zamieszkania jej abonentów, musi być wyłączona z pojęcia „usługi łączności elektronicznej” w rozumieniu art. 2 lit. c) dyrektywy ramowej (zob. wyrok UPC Nederland, EU:C:2013:709, pkt 43).
- 38 Na podstawie tych rozważań Trybunał stwierdził, że świadczenie usług w postaci pakietu podstawowego dostępnego drogą kablową mieści się w pojęciu usługi komunikacji elektronicznej, a zatem należy do przedmiotowego zakresu zastosowania NRR, pod warunkiem że usługa ta obejmuje transmisję sygnałów w sieci telewizji kablowej (zob. wyrok UPC Nederland, EU:C:2013:709, pkt 44).
- 39 Trybunał wyjaśnił ponadto, że okoliczność, iż koszty transmisji zafakturowane na abonentów obejmują wynagrodzenie należne stacjom radiowo-telewizyjnym oraz opłaty na rzecz organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi w związku z rozpowszechnieniem treści utworów, nie może stanowić przeszkody dla zakwalifikowania usługi świadczonej przez UPC Nederland BV jako „usługi łączności elektronicznej” w rozumieniu NRR (zob. wyrok UPC Nederland, EU:C:2013:709, pkt 46).
- 40 Tymczasem UPC, podobnie jak UPC Nederland BV, co wynika z akt sprawy przedstawionych Trybunałowi w niniejszej sprawie, nie tworzy sama rozpowszechnianych przez siebie programów radiowych i telewizyjnych i nie ponosi odpowiedzialności wydawniczej za ich treść. Ponadto abonament na usługi świadczone przez UPC obejmuje nie tylko koszty transmisji, ale również opłaty płacone na rzecz stacji radiowo-telewizyjnych oraz na rzecz organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi w ramach rozpowszechniania treści programów.
- 41 Ponadto, tak jak to wynika z art. 2 lit. a) i c) dyrektywy ramowej, okoliczność, że przesyłanie sygnału siecią łączności elektronicznej następuje drogą kablową lub przez infrastrukturę satelitarną, w żaden sposób nie ma decydującego wpływu na cele interpretacji pojęcia „usługi łączności elektronicznej” w rozumieniu tego przepisu.
- 42 Niemniej jednak UPC podniosła, że nie świadczy ona usługi łączności elektronicznej w rozumieniu art. 2 lit. c) dyrektywy ramowej, ponieważ nie przesyła ona żadnego sygnału i nie posiada sieci łączności elektronicznej, to znaczy infrastruktury satelitarnej. W tym celu korzystała ona z usług i urządzeń należących do osób trzecich.
- 43 W tym zakresie należy podnieść, że okoliczność, iż przesyłanie sygnału następuje za pomocą infrastruktury, która nie należy do UPC, nie ma znaczenia dla klasyfikacji charakteru usługi. W rzeczywistości bowiem w tym zakresie znaczenie ma jedynie okoliczność, że UPC ponosi odpowiedzialność względem końcowych odbiorców przesyłanego sygnału i jest odpowiedzialna wobec nich za świadczenie usługi, której są abonentami.
- 44 Każda inna wykładnia ograniczyłaby w znacznym stopniu zakres stosowania NRR, zaszkodziłaby skuteczności tworzących je przepisów, a w konsekwencji stanowiłaby zagrożenie dla osiągnięcia celów, którym one służą. W rzeczywistości bowiem, ponieważ celem NRR jest, jak to wynika z motywu 5 dyrektywy 2009/140, ustanowienie rzeczywistego wewnętrznego rynku łączności elektronicznej, w ramach którego łączność ta powinna ostatecznie podlegać wyłącznie prawu konkurencji, wyłączenie działalności przedsiębiorstwa takiego jak UPC z zakresu ich stosowania pod pretekstem tego, że nie jest ona właścicielem infrastruktury satelitarnej, która pozwala na przesyłanie sygnałów, pozbawiłoby te ramy istotnej części ich zakresu (zob. podobnie wyrok UPC Nederland, EU:C:2013:709, pkt 45).

- 45 O ile wykładnia dostarczona przez Trybunał w rzeczonym wyroku UPC Nederland pozwala na udzielenie odpowiedzi na pytanie dotyczące klasyfikacji na podstawie NRR usługi świadczonej przez UPC, o tyle jednak należy przypomnieć, że rzeczona usługa podlega ograniczonemu dostępowi, ponieważ abonenci UPC mają dostęp wyłącznie do programów transmitowanych przez satelitę po ich odkodowaniu.
- 46 Okoliczność ta doprowadziła do tego, że sąd odsyłający zastanawia się nad kwestią, czy usługa świadczona przez UPC powinna zostać uznana nie za usługę łączności elektronicznej w rozumieniu art. 2 lit. c) dyrektywy ramowej, lecz za „system warunkowego dostępu” w rozumieniu art. 2 lit. f) tej dyrektywy.
- 47 Jak podniosła rzecznik generalna w pkt 43 opinii, owa wątpliwość sądu odsyłającego wydaje się opierać na założeniu, iż usługa łączności elektronicznej i warunkowy dostęp wyłączają się wzajemnie.
- 48 Jednak takie założenie jest błędne.
- 49 W rzeczywistości bowiem należy przypomnieć, że art. 2 lit. f) dyrektywy ramowej określa „system warunkowego dostępu” w rozumieniu tego przepisu jako „jakikolwiek środki lub rozwiązania techniczne, które powodują, że dostęp do chronionych usług nadawania radiowego lub telewizyjnego w formie zrozumiałej jest uwarunkowany posiadaniem abonamentu lub innego, uprzednio uzyskanego indywidualnego zezwolenia”.
- 50 Z przepisu tego wynika, że system warunkowego dostępu stanowi sposób dostępu do usługi radiowej lub telewizyjnej i oznacza wprowadzenie urządzenia technicznego, którego celem jest ograniczenie dostępu do takiej usługi tylko do osób, które zakupiły abonament u dostawcy takiej usługi. Niemniej jednak system warunkowego dostępu nie umożliwia sam w sobie dostępu do usługi radiowej lub telewizyjnej. Dostęp taki zależy zawsze od transmisji sygnału przez sieć łączności elektronicznej.
- 51 Wprowadzenie systemu warunkowego dostępu jest zatem bezpośrednio związane ze świadczeniem chronionej usługi. W rzeczywistości bowiem we wszystkich sytuacjach, w których operator systemu warunkowego dostępu jest jednocześnie usługodawcą usługi rozpowszechniania programów radiowych lub telewizyjnych – co, jak się wydaje, ma miejsce w niniejszej sprawie – chodzi o usługę jednolitą, w ramach której świadczenie usługi radiowej lub telewizyjnej stanowi centralny element działalności wykonywanej przez owego operatora, a system warunkowego dostępu jest dodatkowym elementem.
- 52 System warunkowego dostępu z uwagi na swój dodatkowy charakter może być powiązany z usługą łączności elektronicznej mającej na celu rozpowszechnianie programów radiowych lub telewizyjnych, przy czym usługa ta nie traci swojego charakteru usługi łączności elektronicznej.
- 53 Wniosek ten znajduje potwierdzenie w art. 2 lit. ea) dyrektywy ramowej, zgodnie z którym systemy warunkowego dostępu są usługami związanymi z siecią lub z usługami łączności elektronicznej, które umożliwiają dostarczanie usług za pośrednictwem tych sieci lub usług.
- 54 W związku z tym, o ile prawdą jest, że dyrektywa 98/84 ustanawia szczególne przepisy dla systemów warunkowego dostępu, o tyle prawdą jest również i to, że zgodnie z art. 1 tej dyrektywy jej zakres zastosowania ograniczony jest do zbliżania przepisów państw członkowskich dotyczących środków zwalczania bezprawnych urządzeń pozwalających na dostęp bez zezwolenia do chronionej usługi. W tych okolicznościach dyrektywa ta nie ma wpływu na klasyfikację usługi łączności elektronicznej, której treść podlega warunkowemu dostępowi.
- 55 Jeżeli chodzi ponadto o to, czy dostawca usługi takiej jak świadczona przez UPC powinien zostać uznany za dostawcę usług łączności elektronicznej w rozumieniu NRR, należy stwierdzić, że ani dyrektywa ramowa, ani dyrektywa o zezwoleniach nie zawierają definicji pojęcia dostawców usług łączności elektronicznej.

- 56 Niemniej jednak art. 2 lit. k) dyrektywy ramowej definiuje „abonenta” jako jakąkolwiek osobę prawną lub fizyczną, która jest stroną umowy z „podmiotem udostępniającym publicznie usługi łączności elektronicznej o świadczeniu takich usług”.
- 57 W związku z tym należy stwierdzić, że dostawca usług łączności elektronicznej w rozumieniu art. 2 lit. c) dyrektywy ramowej jest dostawcą usług łączności elektronicznej w rozumieniu tej dyrektywy.
- 58 Tym samym na pytania pierwsze, piąte i szóste należy odpowiedzieć, iż art. 2 lit. c) dyrektywy ramowej powinien być interpretowany w ten sposób, że usługa polegająca na odpłatnym świadczeniu warunkowego dostępu do pakietu programów transmitowanych przez satelitę, obejmującego programy radiowe i telewizyjne, objęta jest pojęciem „usługi łączności elektronicznej” w rozumieniu rzeczzonego przepisu. Okoliczność, iż usługa ta obejmuje system warunkowego dostępu w rozumieniu art. 2 lit. ea) i f) dyrektywy ramowej, nie ma znaczenia w tym zakresie. Podmiot, który świadczy tę usługę, taki jak w postępowaniu głównym, powinien być uznany za dostawcę usług łączności elektronicznej w rozumieniu dyrektywy ramowej.

W przedmiocie swobody świadczenia usług

W przedmiocie pytania drugiego

- 59 Przez pytanie drugie sąd odsyłający zmierza zasadniczo do ustalenia, czy w okolicznościach takich jak w postępowaniu głównym usługa polegająca na odpłatnym świadczeniu warunkowego dostępu do pakietu programów transmitowanych przez satelitę, obejmująca usługi rozpowszechniania radiowego i audiowizualnego, stanowi świadczenie usług w rozumieniu art. 56 TFUE.
- 60 Wiadomo, że UPC jest spółką mającą siedzibę w Luksemburgu i świadcząca abonentom mającym siedzibę w innych państwach członkowskich pakiet usług rozpowszechniania radiowego i audiowizualnego.
- 61 Otóż zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału emisja programów telewizyjnych i ich transmisja objęte są przepisami traktatu dotyczącymi świadczenia usług (zob. podobnie wyroki: De Coster, C-17/00, EU:C:2001:651, pkt 28; a także United Pan-Europe Communications Belgium i in., C-250/06, EU:C:2007:783, pkt 28).
- 62 Niemniej jednak kwestia, czy uregulowanie krajowe w sektorze usług łączności elektronicznej takie jak ustawa nr C z 2003 r. powinno być oceniane z punktu widzenia art. 56 TFUE, zależy od stopnia harmonizacji dokonanej w ramach Unii w danym sektorze.
- 63 Każdy bowiem przepis krajowy w dziedzinie, która była przedmiotem pełnej harmonizacji na szczeblu unijnym, powinien być oceniany nie w świetle przepisów prawa pierwotnego, lecz w świetle owych przepisów harmonizujących (zob. w szczególności wyroki: Deutscher Apothekerverband, C-322/01, EU:C:2003:664, pkt 64; Citroën Belux, C-265/12, EU:C:2013:498, pkt 31).
- 64 W tym zakresie należy zauważyć, że zgodnie z motywem 7 dyrektywy ramowej „postanowienia niniejszej dyrektywy oraz szczegółowych dyrektyw [które składają się na NRR] w niczym nie uchybiają uprawnieniom każdego z państw członkowskich do podejmowania środków mających na celu zapewnienie ochrony jego podstawowych interesów w zakresie bezpieczeństwa, zapewnienia porządku publicznego i bezpieczeństwa publicznego oraz umożliwienie prowadzenia dochodzeń, wykrywania czy ścigania przestępstw, w tym ustanowienie przez krajowe organy regulacyjne szczegółowych i proporcjonalnych obowiązków dla podmiotów świadczących usługi w dziedzinie łączności elektronicznej”.

- 65 Tak jak stanowi art. 1 ust. 3 dyrektywy ramowej, nie stoi ona na przeszkodzie przyjmowaniu przez państwa członkowskie, zgodnie z przepisami prawa wspólnotowego, środków niezbędnych do realizacji ogólnych interesów.
- 66 Ponadto z art. 8 ust. 1 dyrektywy ramowej wynika, że państwa członkowskie czuwają nad tym, aby krajowe organy regulacyjne podejmowały wszelkie stosowne środki zmierzające do promowania konkurencji w świadczeniu usług łączności elektronicznej, do rozwoju rynku wewnętrznego, a także do popierania interesów obywateli Unii Europejskiej, oraz nad tym, aby środki te były proporcjonalne do tych celów.
- 67 Podobnie motyw 15 dyrektywy o zezwoleniach stanowi, że wymogi, jakie mogą być związane z wydaniem ogólnego zezwolenia i szczegółowych praw dotyczących użytkowania, winny być ograniczone do tego, co jest ściśle niezbędne do zapewnienia zgodności z wymogami i zobowiązaniami wynikającymi z prawa wspólnotowego i zgodnie z zasadami prawa wspólnotowego i prawa krajowego.
- 68 Z kolei dyrektywa o dostępie stanowi w art. 9 ust. 1, że krajowe organy mogą nałożyć w odniesieniu do wzajemnych połączeń lub dostępu obowiązek przejrzystości, zgodnie z którym operatorzy muszą udostępnić publicznie określone informacje.
- 69 Wreszcie w wyroku *Telekomunikacja Polska* (C-522/08, EU:C:2010:135, pkt 29) Trybunał, stwierdziwszy, że art. 20 dyrektywy o usłudze powszechnej ma zastosowanie bez uszczerbku dla uregulowania krajowego dotyczącego ochrony konsumentów zgodnie z prawem Unii, orzekł, że dyrektywa ramowa i dyrektywa o usłudze powszechnej nie przewidują pełnej harmonizacji kwestii dotyczących ochrony konsumentów.
- 70 W tych okolicznościach należy stwierdzić, że prawo Unii nie dokonało pełnej harmonizacji sektora usług łączności elektronicznej, a co za tym idzie, prawo krajowe sporne w postępowaniu głównym powinno być oceniane z punktu widzenia art. 56 TFUE w zakresie kwestii nieobjętych NRR.
- 71 Rząd węgierski i NMHH proponują jednak udzielenie przeczącej odpowiedzi na pytanie drugie w zakresie, w jakim UPC nie prowadzi żadnej działalności w zakresie świadczenia usług rozpowszechniania radiowego i audiowizualnego w państwie swojej siedziby.
- 72 W tym zakresie wystarczy przypomnieć, że prawo podmiotu gospodarczego mającego siedzibę w jednym państwie członkowskim do świadczenia usług w drugim państwie członkowskim, które to prawo zostało ustanowione w art. 56 TFUE, nie jest uzależnione od warunku, aby podmiot ten świadczył również takie usługi w państwie członkowskim, w którym ma on swoją siedzibę. W rzeczywistości bowiem artykuł ten wymaga jedynie, aby usługodawca miał siedzibę w państwie członkowskim innym niż usługobiorca (zob. wyrok *Carmen Media Group*, C-46/08, EU:C:2010:505, pkt 43 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 73 Rządy czeski, rumuński i słowacki podnoszą ponadto, że działalność prowadzona przez UPC na terytorium węgierskim nie jest objęta zakresem zastosowania art. 56 TFUE w zakresie, w jakim działalność ta nie ma charakteru czasowego lub okazjonalnego, lecz ma charakter stały i systematyczny. W tych okolicznościach UPC w sposób stanowiący nadużycie miałyby powoływać się na stosowanie przepisów dotyczących swobody świadczenia usług zagwarantowanej przez ten artykuł.
- 74 Należy zauważyć również, że w traktacie brak jest przepisu umożliwiającego ustalenie w sposób abstrakcyjny czasu trwania lub częstotliwości, po przekroczeniu których świadczenie danej usługi lub usługi określonego rodzaju nie może już być uważane za świadczenie usług w rozumieniu traktatu, tak więc pojęcie „usługi” w rozumieniu traktatu może obejmować usługi o bardzo różnym charakterze, włącznie z usługami, które świadczone są przez dłuższy okres czasu, przykładowo przez kilka lat (zob. wyroki: *Schnitzer*, C-215/01, EU:C:2003:662, pkt 30, 31; a także *Duomo Gpa i in.*, C-357/10 do C-359/10, EU:C:2012:283, pkt 32).

- 75 W związku z tym sama tylko okoliczność, że podmiot gospodarczy mający siedzibę w jednym państwie członkowskim świadczy usługi identyczne lub podobne z mniejszą lub większą częstotliwością lub w sposób bardziej lub mniej regularny w innym państwie członkowskim bez posiadania w tym państwie infrastruktury pozwalającej mu na prowadzenie w sposób trwały i nieprzerwany działalności zawodowej oraz na kierowanie się z owej infrastruktury do między innymi obywateli tego państwa członkowskiego, nie wystarczy do uznania go za mającego siedzibę w rzeczonym państwie członkowskim (wyrok Schnitzer, EU:C:2003:662, pkt 32).
- 76 Należy ponadto zauważyć, że okoliczność, iż dane przedsiębiorstwo obrało siedzibę w jednym z państw członkowskich w celu uniknięcia stosowania prawa innego państwa członkowskiego, nie wyklucza tego, iż jego usługi mogą zostać uznane za usługi w rozumieniu traktatu. W rzeczywistości bowiem kwestia ta jest odrębna od tego, jakie przepisy może przyjąć państwo członkowskie w celu uniemożliwienia usługodawcy mającemu siedzibę w innym państwie członkowskim obejścia jego prawa krajowego (zob. wyrok TV10, C-23/93, EU:C:1994:362, pkt 15).
- 77 Ponadto wykonywanie podstawowej swobody w celu skorzystania z bardziej korzystnego uregulowania innego państwa członkowskiego nie wystarcza samo w sobie do stwierdzenia istnienia stanowiącego nadużycie skorzystania z tej swobody (zob. podobnie wyrok Cadbury Schweppes i Cadbury Schweppes Overseas, C-196/04, EU:C:2006:544, pkt 37).
- 78 Z uwagi na powyższe rozważania na pytanie drugie należy odpowiedzieć, że w okolicznościach takich jak w postępowaniu głównym usługa polegająca na odpłatnym świadczeniu warunkowego dostępu do pakietu programów transmitowanych przez satelitę, obejmująca usługi rozpowszechniania programów radiowych i audiowizualnych, stanowi świadczenie usług w rozumieniu art. 56 TFUE.

W przedmiocie pytania czwartego

- 79 W pytaniu czwartym sąd odsyłający zmierza zasadniczo do ustalenia, czy postępowania nadzorcze dotyczące usług łączności elektronicznej takie jak w postępowaniu przed sądem krajowym należą do organów państwa członkowskiego, w którym mają miejsce zamieszkania odbiorcy tych usług, czy też do organów państwa członkowskiego, w którym położone jest przedsiębiorstwo świadczące te usługi.
- 80 Źródłem tego pytania jest spór powstały w sprawie głównej dotyczący właściwości rzeczowej i terytorialnej odnośnych organów luksemburskich i węgierskich w odniesieniu do postępowania nadzorczego mającego zastosowanie do prowadzonej z terytorium luksemburskiego działalności rozpowszechniania programów radiowych i audiowizualnych przeznaczonych dla osób zamieszkałych na terytorium węgierskim.
- 81 Należy przypomnieć, że sprawa główna dotyczy zgodności z prawem grzywny nałożonej na UPC przez NMHH z powodu odmowy przez tę spółkę podania do wiadomości NMHH informacji dotyczących stosunku umownego pomiędzy UPC i jednym z jej abonentów. Owo wezwanie do udzielenia informacji zostało skierowane w ramach postępowania w sprawie nadzoru nad rynkiem przeciwko UPC wszczętego w wyniku skarg abonentów tej spółki.
- 82 Z pkt 58 niniejszego wyroku wynika, że UPC świadczy na terytorium węgierskim „usługi łączności elektronicznej” w rozumieniu art. 2 lit. c) dyrektywy ramowej.
- 83 W tym kontekście rozpowszechnianie przez UPC na rzecz abonentów zamieszkałych na Węgrzech pakietów usług w zakresie transmisji programów radiowych i audiowizualnych poddanych ograniczonemu dostępowi i pobieranych drogą satelitarną objęte jest NRR, a w szczególności dyrektywą o zezwoleniach.

- 84 W tym zakresie należy podnieść, że zgodnie z art. 6 ust. 1 i 3 dyrektywy o zezwoleniach, zezwolenie ogólne mające zastosowanie do udostępniania sieci lub usług łączności elektronicznej może zostać poddane jedynie wymogom wymienionym w części A załącznika do tej dyrektywy.
- 85 Należy zauważyć również, że na podstawie art. 11 ust. 1 lit. b) dyrektywy o zezwoleniach w związku z pkt 8 części A załącznika do niej organy krajowe mogą zażądać od przedsiębiorstw informacji, które są w sposób racjonalny konieczne i obiektywnie uzasadnione, w celu umożliwienia tym organom kontroli spełnienia wymogów dotyczących ochrony konsumentów, w przypadku otrzymania od owych przedsiębiorstw skargi lub gdy organy te prowadzą dochodzenie ze swej własnej inicjatywy.
- 86 Z powyższego wynika, że w aktualnym stanie prawa Unii dyrektywa o zezwoleniach nie przewiduje żadnego obowiązku wobec właściwych organów krajowych w odniesieniu do uznania decyzji o zezwoleniu przyjętych w państwie, w którym świadczone są odnośne usługi.
- 87 W związku z tym państwo członkowskie, na terytorium którego zamieszkują odbiorcy usług łączności elektronicznej, może uzależnić świadczenie tych usług od pewnych wymogów, zgodnie z przepisami rzeczony dyrektywy.
- 88 W tych okolicznościach na pytanie czwarte należy odpowiedzieć, że postępowania nadzorcze dotyczące usług łączności elektronicznej, takie jak w postępowaniu głównym, należą do organów państwa członkowskiego, w którym zamieszkują odbiorcy rzeczonych usług.

W przedmiocie pytania trzeciego

- 89 W pytaniu trzecim sąd odsyłający zastanawia się zasadniczo, czy art. 56 TFUE powinien być interpretowany w ten sposób, że sprzeciwia się on temu, aby organy danego państwa członkowskiego nakładały na przedsiębiorstwa, które świadczą na terytorium tego państwa usługi łączności elektronicznej, takie jak w postępowaniu głównym, obowiązek rejestracji tych usług oraz utworzenia w owym państwie oddziału lub osoby prawnej odrębnej od osoby prawnej usytuowanej w państwie członkowskim emisji.

– W przedmiocie dopuszczalności

- 90 NMHH i rząd węgierski uważają, że pytanie trzecie jest niedopuszczalne.
- 91 Twierdzą oni, że spór w sprawie głównej nie ma jakiegokolwiek związku ze swobodą przedsiębiorczości ani z kwestiami prawa Unii związanymi z usługami transgranicznymi, które zostały podniesione w tym pytaniu. Przez pytanie to sąd odsyłający podnosi kwestie o charakterze odmiennym niż charakter niniejszej sprawy. Chodzić miałyby o kwestię, w odniesieniu do której sąd odsyłający nie musi orzekać, i która to kwestia nie ma w związku z tym znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy głównej.
- 92 W tym zakresie należy przypomnieć, że w świetle utrwalonego orzecznictwa postępowanie przewidziane w art. 267 TFUE jest instrumentem współpracy między Trybunałem i sądami krajowymi, dzięki któremu Trybunał dostarcza sądom krajowym elementów wykładni prawa Unii, które są im niezbędne do rozstrzygnięcia przedstawionych przed nimi sporów (zob. w szczególności wyrok *Fish Legal i Shirley*, C-279/12, EU:C:2013:853, pkt 29).
- 93 Pytania dotyczące wykładni prawa Unii, z którymi sąd krajowy zwrócił się w ramach stanu prawnego i faktycznego, za którego ustalenie sąd ten jest odpowiedzialny, a ocena prawidłowości tego ustalenia nie należy do Trybunału, objęte są domniemaniem, że mają znaczenie dla sprawy. Odmowa udzielenia przez Trybunał odpowiedzi na pytanie prejudycjalne postawione przez sąd krajowy jest możliwa jedynie wówczas, gdy wnioskowana wykładnia prawa Unii w sposób oczywisty nie ma żadnego związku z rzeczywistością lub przedmiotem sporu toczącego się przed sądem krajowym lub też gdy problem

ma charakter hipotetyczny albo gdy Trybunał nie posiada wystarczającej wiedzy na temat okoliczności faktycznych i prawnych, aby odpowiedzieć na postawione mu pytania w użyteczny sposób (zob. w szczególności wyrok *Fish Legal i Shirley*, EU:C:2013:853, pkt 30).

94 W niniejszej sprawie, w odpowiedzi na wezwanie Trybunału do złożenia wyjaśnień na podstawie art. 101 § 1 regulaminu postępowania przed Trybunałem, sąd odsyłający wskazał powody, dla których odpowiedź na to pytanie mogłaby być dla niego użyteczna w sytuacji, w jakiej Trybunał stwierdziłby naruszenie art. 56 TFUE. Nie wydaje się zatem w sposób oczywisty, że wnioskowana wykładnia prawa Unii nie ma żadnego związku z rzeczywistością lub z przedmiotem sporu w sprawie głównej.

95 W rezultacie trzecie pytanie prejudycjalne należy uznać za dopuszczalne.

– Co do istoty

96 Jeżeli chodzi o obowiązek rejestracji usługi, taki jak sporny w postępowaniu głównym, w państwie członkowskim, na którego terytorium usługa jest świadczona, należy zauważyć, że z art. 3 ust. 2 i 3 dyrektywy o zezwoleniach wynika, iż dostawca usług łączności elektronicznej może być zobowiązany przed rozpoczęciem swej działalności do przedstawienia krajowym organom regulacyjnym notyfikacji, która powinna zawierać minimum informacji koniecznych do dokonania przez te organy rejestracji.

97 Ponadto z art. 3 ust. 2 i 3 dyrektywy o zezwoleniach wynika, że informacja powinna ograniczać się do tego, co jest niezbędne dla identyfikacji podmiotu, tak więc numeru rejestracji spółki, danych osób kontaktowych, adresu, krótkiego opisu sieci i usług oraz planowanej daty rozpoczęcia działalności. Przepis ten stanowi również, że świadczenie usług łączności elektronicznej nie może zostać uzależnione od uzyskania przez owo przedsiębiorstwo wyraźnej decyzji lub innej decyzji administracyjnej. Ponadto po dokonaniu notyfikacji przedsiębiorstwo może rozpocząć swą działalność.

98 W tym zakresie należy zauważyć, jak Trybunał orzekł już w pkt 70 niniejszego wyroku, że okoliczność, iż dyrektywa ramowa i dyrektywy szczególne, które składają się na NRR, w tym dyrektywa o zezwoleniach, nie dokonały pełnej harmonizacji sektora sieci i usług łączności elektronicznej, nie sprzeciwia się temu, aby w zakresie niektórych szczególnych kwestii NRR prawodawca unijny mógł wpisać margines swobody państw członkowskich w ściśle określone granice.

99 Tak jest w szczególności w przypadku art. 3 dyrektywy o zezwoleniach, która zawiera ramy prawne dotyczące warunków, jakie organy regulacyjne jednego z państw członkowskich mogą nakładać w celu zezwolenia przedsiębiorstwom mającym siedzibę w innych państwach członkowskich na świadczenie na terytorium tego państwa usług łączności elektronicznej.

100 W związku z tym należy stwierdzić, że nałożony na przedsiębiorstwa, które świadczą usługi łączności elektronicznej, obowiązek rejestracji tych usług przez organy regulacyjne państwa członkowskiego, na terytorium którego rzeczony usługi są świadczone, jest przewidziany wyraźnie w dyrektywie o zezwoleniach. Tym samym art. 56 TFUE nie sprzeciwia się temu, aby państwa członkowskie nakładały taki obowiązek, o ile działają one z poszanowaniem wymogów określonych w art. 3 dyrektywy o zezwoleniach.

101 Jeżeli chodzi o obowiązek, zgodnie z którym przedsiębiorstwo, które zamierza świadczyć usługi łączności elektronicznej w państwie członkowskim innym niż to, w którym ma siedzibę, zobowiązane jest utworzyć w tym państwie oddział lub odrębną osobę prawną, należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem art. 56 TFUE wymaga nie tylko usunięcia wszelkiej dyskryminacji wobec usługodawcy ze względu na przynależność państwową lub okoliczność, iż ma on siedzibę w innym państwie członkowskim, lecz również zniesienia wszelkich ograniczeń, nawet jeżeli mają one zastosowanie w jednakowy sposób do podmiotów krajowych i podmiotów innych państw członkowskich, jeżeli mogą one prowadzić do zakazania, ograniczenia lub uczynienia mniej

atrakcyjnym działalności usługodawcy mającego siedzibę w innym państwie członkowskim, w którym świadczy on zgodnie z prawem podobne usługi (wyrok Konstantinides, C-475/11, EU:C:2013:542, pkt 44).

- 102 Należy stwierdzić, że przepis prawa krajowego, zgodnie z którym przedsiębiorstwo mające siedzibę w innym państwie członkowskim powinno utworzyć stały zakład w państwie członkowskim, w którym zamierza ono świadczyć usługi łączności elektronicznej, narusza przewidziany w art. 56 TFUE zakaz ograniczania swobody świadczenia usług.
- 103 Oczywiście ograniczenia tej swobody mogą co do zasady zostać dopuszczone na podstawie przepisów derogacyjnych ze względów porządku publicznego, bezpieczeństwa publicznego i zdrowia publicznego, wyraźnie przewidzianych w art. 52 TFUE, mających zastosowanie w niniejszej dziedzinie na podstawie art. 62 TFUE, lub uzasadnione zgodnie z orzecznictwem Trybunału przez nadrzędne względy interesu powszechnego (wyrok Garkalns, C-470/11, EU:C:2012:505, pkt 35).
- 104 Niemniej jednak obowiązek utworzenia zakładu jest pełnym zaprzeczeniem swobody świadczenia usług i w konsekwencji pozbawia wszelkich skutków art. 56 TFUE (zob. podobnie wyroki: Komisja/Niemcy, 205/84, EU:C:1986:463, pkt 52; Komisja/Niemcy, C-546/07, EU:C:2010:25, pkt 39).
- 105 W każdym razie, jak podniosła rzecznik generalna w pkt 89 i 91 opinii, możliwości szerszej kontroli, na jaką pozwalałyby zakłady lub oddziały, lub odrębna osoba prawna, nie są uzasadnione w sprawie głównej.
- 106 Z uwagi na powyższe na pytanie trzecie należy odpowiedzieć, że art. 56 TFUE należy interpretować w ten sposób, iż:
- nie sprzeciwia się on temu, aby państwo członkowskie nakładało na przedsiębiorstwa, które świadczą na jego terytorium usługi łączności elektronicznej, takie jak w sprawie głównej, obowiązek rejestracji usług, o ile przedsiębiorstwa te działają z poszanowaniem wymogów określonych w art. 3 dyrektywy o zezwoleniach, i
 - sprzeciwia się on natomiast temu, aby przedsiębiorstwa, które zamierzają świadczyć usługi łączności elektronicznej, takie jak w sprawie głównej, w państwie członkowskim innym niż państwo, na terytorium którego mają one swoją siedzibę, były zobowiązane do utworzenia w tym państwie oddziału lub podmiotu prawnego odrębnego niż podmiot mający siedzibę w państwie członkowskim emisji.

W przedmiocie kosztów

- 107 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (druga izba) orzeka, co następuje:

- 1) **Artykuł 2 lit. c) dyrektywy 2002/21/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 marca 2002 r. w sprawie wspólnych ram regulacyjnych sieci i usług łączności elektronicznej (dyrektywy „ramowej”), zmienionej dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/140/WE z dnia 25 listopada 2009 r., powinien być interpretowany w ten sposób, że usługa polegająca na odpłatnym świadczeniu warunkowego dostępu do pakietu programów transmitowanych przez satelitę, obejmującego programy radiowe i telewizyjne, objęta jest pojęciem „usługi łączności elektronicznej” w rozumieniu rzeczzonego przepisu.**

Okoliczność, iż usługa ta obejmuje system warunkowego dostępu w rozumieniu art. 2 lit. ea) i f) dyrektywy 2002/21, zmienionej dyrektywą 2009/140, nie ma znaczenia w tym zakresie.

Podmiot, który świadczy tę usługę, taką jak w postępowaniu głównym, powinien być uznany za dostawcę usług łączności elektronicznej w rozumieniu dyrektywy 2002/21, zmienionej dyrektywą 2009/140.

- 2) W okolicznościach takich jak w postępowaniu głównym usługa polegająca na odpłatnym świadczeniu warunkowego dostępu do pakietu programów transmitowanych przez satelitę, obejmująca usługi rozpowszechniania programów radiowych i audiowizualnych, stanowi świadczenie usług w rozumieniu art. 56 TFUE.**
- 3) Postępowania nadzorcze dotyczące usług łączności elektronicznej, takie jak w postępowaniu głównym, należą do organów państwa członkowskiego, w którym zamieszkują odbiorcy rzeczonych usług.**
- 4) Artykuł 56 TFUE należy interpretować w ten sposób, iż:**
 - nie sprzeciwia się on temu, aby państwo członkowskie nakładało na przedsiębiorstwa, które świadczą na jego terytorium usługi łączności elektronicznej, takie jak w sprawie głównej, obowiązek rejestracji usług, o ile przedsiębiorstwa te działają z poszanowaniem wymogów określonych w art. 3 dyrektywy 2002/20/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 marca 2002 r. w sprawie zezwoleń na udostępnienie sieci i usług łączności elektronicznej (dyrektywy o „zezwoleniach”), zmienionej dyrektywą 2009/140, i**
 - sprzeciwia się on natomiast temu, aby przedsiębiorstwa, które zamierzają świadczyć usługi łączności elektronicznej, takie jak w sprawie głównej, w państwie członkowskim innym niż państwo, na terytorium którego mają one swoją siedzibę, były zobowiązane do utworzenia w tym państwie oddziału lub podmiotu prawnego odrębnego niż podmiot mający siedzibę w państwie członkowskim emisji.**

Podpisy